

TRITON

medailonky

českých lékařů - spisovatelů

Svatopluk Káš

TRITON

**MEDAILONKY ČESKÝCH
LÉKAŘŮ-SPISOVATELŮ**

Svatopluk Káš

SVATOPLUK KÁŠ

MEDAILONKY

ČESKÝCH

LÉKAŘŮ-SPISOVATELŮ

TRITON

Medailonky českých lékařů-spisovatelů

*Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována,
rozmnožována ani jinak šířena bez písemného
souhlasu vydavatele.*

MUDr. Svatopluk Káš, CSc.

recenzoval:
prof. MUDr. Ctirad John, DrSc.

© Svatopluk Káš, 2006

© TRITON, 2006

Cover © Renata Ryšlavá, 2006

Vydalo Nakladatelství TRITON, Vykáňská 5, Praha 10
www.triton-books.cz

ISBN 80-7254-692-9

▪ ÚVODEM ▪

Vážení čtenáři,
předkládám vám medailonky více než čtvrt stovky českých lékařů, kteří se mimo svou medicínskou činnost věnovali také literatuře, tedy lékařů-spisovatelů.

Spisovatelů je mezi lékaři velké množství. Ve své nedávné monografii jsem jich shromáždil téměř tři sta a ještě se do ní mnozí nevešli.

V těchto medailoncích jsou zastoupeni prozaikové i básníci, dramatici, autoři historických studií, prací filozofických i memoárů. Jsou tu profesori lékařských fakult, tedy věhlasní odborníci, ale i řadoví praktičtí a zubní lékaři z terénu.

Proč jsem vybral právě tato jména, která se objevila v knížce?

Za první se jedná o lékaře, kteří již zemřeli. Mohl bych psát o mnoha dalších, současných, např. Stýblová, Volkman, John, Jansa, Holečková, Bartůněk, materiálu mám dost, ale nakonec jsem se rozhodl, že žijící nezařadím.

Za druhé jsem vybral spisovatele, kteří se výrazně zapsali do dějin české literatury (Durych, Vančura, Lan-

ger, Thomayer, Trýb, Klička-Frágner), nebo ty, kteří se věnovali speciálně úzkému žánru. Protože já sám se věnuji sbírání a publikování medicínských historek, zařadil jsem zde i ty, kteří měli podobného koníčka, Hlaváčem-Alarichem počínaje, přes Kácla, Sazamu až po nedávno zesnulého Slavětínského.

A třetí, snad ještě důležitější hledisko pro uvedení do této knížky bylo, že jsem byl schopen dodat k jednotlivým osobnostem věci, které se běžně v antologiích a slovnících neuvádějí, tedy některé detaily z jejich života či zajímavosti, o kterých se všeobecně neví. Proto tu chybějí některá známá jména, ale je to proto, že o nich nevím nic, co by nebylo běžně známé.

A pak je tu ještě čtvrtá věc. Osobní sympatie. Tak, jak to napsal již Alarich v předmluvě ke své slavné Medicíně v županu: „Píši o těch, které jsem měl rád a kterých si vážím.“

Doufám, že čtenáře potěší připomínka odborné dráhy některých lékařů, jejich podílu v české literatuře a i některé historky a zajímavosti z jejich života, které nejsou každému známé a které je mají přiblížit i po té méně oficiální stránce.

A protože předmluva má být jako minisukně, krátká, plná příslibů, ale neodhalující podstatu věci, tento úvod zakončím.

MUDr. Svatopluk Káš

▪ MUDR. JOSEF AUL ▪

ORIENTALISTA, SPISOVATEL A LÉKAŘ
(4. 3. 1894–17. 7. 1956)

Josef Aul se narodil v Jedomělicích u Slaného v r. 1894. Pocházel z učitelské rodiny. Střední školu vychodil v Lounech, v roce 1913 začal studovat medicínu na pražské lékařské fakultě. Hned po začátku první světové války v roce 1914 musel jako medik narukovat a dostal se na ruskou frontu v Haliči. V listopadu, tedy tři měsíce od vypuknutí války, se nechal zajmout a s mnoha českými a slovenskými vojáky byl odvezen do zajateckých táborů ve Střední Asii. Prošel několik těchto táborů, kde vládly nelidské podmínky a umíralo se jak na běžícím pásu. Jeho rodiče dokonce dostali v r. 1916 zprávu, že zemřel.

Zachránil se pravděpodobně tím, že se přihlásil dobrovolně jako zdravotník. Příslušná komise v Taškentu usoudila, že má znalosti odpovídající prvnímu rigorózu (i když studoval medicínu teprve rok). A pak jako zdravotník musel objíždět, obvykle na koni či na velbloudu (to se musel rychle naučit), pacienty v široké oblasti. Největším problémem byly hromadné epide-

mie nakažlivých chorob, hlavně úplavice a břišního i skvrnitého tyfu.

Po ruské Říjnové revoluci a uzavření míru v roce 1917 byli zajatci propuštěni a většinou se vraceli domů, tedy Češi do Rakouska-Uherska, kde však museli znovu narukovat. Tato vyhlídka ho nijak nelákala, a tak se rozhodl, že zde zůstane a pokusí se žít jako lékař. Usadil se v Buchaře a na základě povolení posledního bucharského emira Mir Sajid Alim Chána si otevřel v roce 1918 praxi na Muškátovém bazaru v Buchaře. Zprvu měl klientelu hlavně mezi četnou židovskou komunitou, muslimové mu zpočátku příliš nedůvěřovali. Jeho prvním muslimským pacientem byl bohatý obchodník Mir Muhsin, k němuž jej každý den večer doprovázel v kočáře do obce Dilkušo obchodníkův kočí.

Toto se postupně změnilo a nakonec se stal i lékařem posledního bucharského vládce. Neuchránilo ho to však před nutností nastoupit do emirova vojska při vypuknutí cholerové epidemie. Objížděl denně mnoho kilometrů různé posádky a často se vyskytoval i v emirově někdejší sídle v Sitoraji Mohi Chosa, které bylo v té době přeměněno na nemocnici.

Uchvátila ho místní kultura. Postupně se naučil plyně tádžickému i uzbeckému jazyku a zamiloval si persko-tadžickou poezii a spřátelil se s místními literáty. Tomu napomohlo i to, že ho mladý básník Pajrav

Sulajmonin pozval do svého domu k těžce nemocné, téměř umírající matce. Měla malárii a jemu se ji podařilo vyléčit. Tím byly prolomeny všechny přehrady, básník Pajrav se stal jeho přítelem a zasvětil jej do tadžické poezie.

Vše se změnilo v roce 1920. K bucharskému chanátu se blížila bolševická revoluce. Aul se po delším váhání rozhodl odejít. Jedinou možností byla cesta přes Hindúkuš. Strastiplná cesta, od níž ho skoro všichni jeho přátelé zrazovali. On se však podílel na zorganizování karavany a vydal se na cestu přes Afganistan, která trvala více než půl roku.

Museli překročit v nehostinné a řídké obydlené krajině vysokohorské průsmyky sahající do výše přes 4000 metrů. Během cesty se dostali do Bamjánského údolí. Zde viděl, snad jako první Čech, obrovské sochy Buddhy. Větší z nich byla 52 metrů, menší 37 metrů vysoká. (Tyto sochy byly přes protesty kulturních pracovníků z celého světa zničeny až v roce 2001 fanatickými muslimskými fundamentalisty z tehdy vládnoucího Talibanu).

Zde cituji krátký výňatek z jeho knihy Karavanou do Indie. Ta vyjadřuje jeho pocity, když tyto kolosy spatřil:

„Netušil jsem a nevěděl jsem nic o překvapení, které mě očekávalo. Pojednou zabočila cesta vlevo a před našima očima se objevilo něco, o čem jsme nikdy

nesnili. Byl to pro nás památný okamžik, úchvatný a velebný. Nevěřili jsme svým zrakům. Obrovský kolos lidské podoby vytesaný ve skále hleděl na nás tajemně a přísně. Za ním se týčil ještě jeden. Jeho výše a velikost, pestré fresky, jimiž byl vyzdoben výklenek kolem něho – to bylo něco tak pohádkového a fantastického. Šedý duch dávnověku nás ovanul v té chvíli. Cítil jsem, že tato krajina má svou minulost zastřenou mrakem zapomnění...“

Do Indie dorazili na podzim v r. 1920 a teprve zde se dozvěděl, že je konec války a že vzniklo samostatné Československo. 5. ledna 1921 nastoupil v Bombaji na parník do Evropy.

Vrátil se do Čech, do samostatné republiky. Nejprve uvažoval, že by se věnoval své největší zálibě – orientalistice. S tou by se však těžko uživil, a tak se z finančních důvodů rozhodl pro medicínu. Dostudoval lékařskou fakultu, promoval v roce 1925 a usadil se jako praktický lékař nejprve v Modřanech. To byla tehdy ještě samostatná obec.

Po několika letech přesídlil do Prahy-Podolí. Stal se Podskalákem, splynul se svým okolím a byl zde nesmírně populární. Je dokonce pohřben na místním hřbitově.

Z této doby je i jedna historika, kterou vyprávěl mému otci a svému příteli MUDr. Josefu Kášovi a která ukazuje, jak důvěrně znal své pacienty.

„Začátkem padesátých let jsem musel dělat i tak zvanou zdravotní osvětu. Nerad, ale musel. A tak jsem přednášel v jedné podskalské hospodě o nebezpečí alkoholismu. Mluvil jsem spatra. Nějaké ty osobní zkušenosti s pacienty, nějaké příklady. Ke konci přednášky se najednou objevila paní hostinská a mlčky postavila přede mě na stůl tácek se sklenkou s lehce rezavou tekutinou. Dobré dva decilitry. Ucítil jsem neklamnou vůni rumu. Řekl jsem si, že je to jistě provokace. A také v sále mezi posluchači jsem viděl jednu známou podskalskou firmu, harmonikáře, vyhlášeného pijáka, který s pochechtáváním něco povídal svým spolustolovníkům. Hned jsem byl doma. Ale na ten rum jsem dostal chuť. Tak jsem vsunul do své protialkoholní přednášky improvizovanou pasáž: ‚Alkohol může však být i lékem, zvláště v ruce lékaře. Ale jako lék se může použít jen v nezbytně nutných případech. A o tom může rozhodnout zase jen lékař. Chápete?‘ A s těmito slovy jsem zvedl sklenku a obrátil její obsah do vyprahlého hrdla. Viděl jsem, jak se ten harmonikář vesele směje. Pokračoval jsem: ‚Tomu, kdo mi poslal tuto sklenku, děkuji. Byl to rum. A ten nápoj jsem užil jako lék k nezbytnému zvlhčení svého vyschlého krku. Ale prosím dárce,‘ a teď jsem se obrátil k tomu harmonikáři, ‚aby mi takovou sklenku neposílal moc často. To bych se stal taky brzy alkoholikem a brzy bych byl vyhlášený po celém Podskalí.‘“

Aulovo literární dílo nebylo příliš bohaté. Neměl na ně při své profesi praktického lékaře dost času. Mimo to psal také velmi rozvážně, vždy prostudoval nejprve všechny dostupné faktografické materiály a teprve pak se pustil do psaní. Řídil se jedním perským naučením, které mu předal jeho uzbeký přítel: „Váhavost je od Alláha, spěch je od satana.“ *Karavanu do Indie* psal skoro patnáct let.

První knížku napsal ještě při studiu medicíny. Byla to částečně cestopisná, částečně národopisná práce *V zemi Tamerlánově a Zarathustrově* (1923–1924). Zde popsal poměry ve Střední Asii v předkomunistickém období, zdejší náboženství, zvyky a hlavně své zkušenosti a poznatky o místním zdravotnictví a o léčebných metodách. Léčení bylo obvykle v rukou místních hakimů a spočívalo hlavně v zaříkávání, ve vykuřování a někdy ve vypouštění krve, jakožto vrcholného léčitelského výkonu. Léčitelskou funkci vykonávali nezřídka i místní holiči zvaní sartarošové. Aul s humorným pochopením líčí, jak byl povolán k nemocnému, oslavován a veleben, ale příbuzní „pro jistotu“ ještě zavolali místního hakima.

Druhá jeho kniha je *Čingizchán, bič boží* (1936). Jde o epopéj, kde se autorovi podařilo přiblížit dávno zaniklou dobu 13. století. Z knihy číší až nekritický autorův obdiv k zakladateli obrovské říše, kterou vy-

tvořil takřka z ničeho, ze které chtěl vytvořit univerzální zákon pro celý svět a která po Čingizchánově smrti přetrvala ještě několik generací. Autor však jaksi pominul, že přitom zahynuly desítky milionů lidí.

Román *Derviš na poušti* (1937) ukazuje duši středoasijského člověka a islámský mysticismus našemu středoevropskému nazírání. Aul byl jedním z prvních Čechů, který se pokusil vysvětlit duchovní základy středoasijských zemí.

Po druhé světové válce od základů přepracoval svou první knihu a vydal ji pod titulem *Karavanou do Indie* (1946). Zabývá se zde i podrobně svou cestou z Bucharu do Indie, svým útekem před bolševiky. (Z té knihy byl i výše uvedený úryvek o návštěvě Bamjánského údolí).

Podle různých informací, jež se mi nepodařilo ověřit, byl i autorem knihy *Bílý šejk*, podle níž byl napsán scénář k americkému velkofilmu stejného jména. V titulcích k tomuto filmu však Aulovo jméno uvedeno není. Autorství tohoto scénáře se snažil po nástupu komunismu u nás zatajit, protože film měl výrazně protibolševickou atmosféru a Aul se bál, že by kvůli němu mohl být – podobně jako pro svou činnost v Buchaře, kde byl lékařem místního vládce – stíhán novým režimem.

V rukopise zůstal i jeho román z minulosti pražského Podskalí *Ves pod Vyšehradem*.

Josef Aul byl světově uznávaným orientalistou. V meziválečné době udržoval četné styky s několika zahraničními odborníky, kteří si s ním dopisovali a kteří jej navštěvovali. Měl velké sbírky orientálního umění, přednášel na sjezdu slovanských etnografů a geografů v r. 1924 na témata *Etnografické rozvrstvení Západního Turkestánu a Poznátky o dřevním buddhistickém klášteře a jeho kolosálních sochách v Bamjánském údolí*. Ještě několik let po jeho smrti jej v Praze hledal syn jeho přítele básníka Rabindranatha Tagore, zvaného Thakur.

Aul plánoval, že až bude finančně zabezpečen, že se vrátí na Střední východ, kde měl mnoho přátel, ale historický vývoj v této oblasti rozhodl jinak.

Josef Aul zemřel v 62 letech 17. 7. 1956.

Byl dobrým a oblíbeným lékařem. Byl i velmi dobrým spisovatelem. Ale hlavně byl vynikajícím orientalistou. Jenže z podobné profese se těžko mohla zabezpečit rodina. Přesto je asi škoda, že se tomuto oboru nemohl věnovat zcela profesionálně.

▪ MUDR. HUGO CTIBOR BEZDĚK ▪

LÉKAŘ – TOLSTOJOVSKÝ FILOZOF
(10. 3. 1872–22. 2. 1956)

Hugo Bezděk se narodil v roce 1872 v Podivíně na Moravském Slovácku. Při biřmování dostal jméno Ctibor a toto druhé křestní jméno po roce 1918 z určitého slovanského či vlasteneckého nadšení užíval. (Podobně jako jiný český lékař – spisovatel Bruno Ries si v téže době změnil jméno na Břeněk Rys).

Hugo Bezděk pocházel z rodiny moravských vlastenců, jeho dědeček byl starostou obce Kobylí, vzpomíná na něj ve svých pamětech Do třetího a do čtvrtého pokolení spisovatel Jan Herben.

Bezděk osiřel velmi brzy, již v šesti letech, oba rodiče zemřeli na tuberkulózu. Dědeček jej podporoval, a tak mohl vystudovat gymnázium, nejprve v Brně a pak v Uherském Hradišti, kde maturoval.

Medicínu studoval jako mnoho moravských studentů ve Vídni, kam bylo ze Slovácka blíže než do Prahy. Ve Vídni se seznámil se skupinou slovenských studentů organizovaných ve spolku Tatran, mezi nimi byl Vavro Šrobár, pozdější československý ministr, Pavel Blaho či

Dušan Makovický. V roce 1898, tedy v posledním roce Bezděkových vídeňských studií medicíny, začali vydávat časopis Hlas, který se pak stal předním časopisem hájícím národní snahy Slováků.

Bezděk v té době žil jako většina vysokoškolských studentů trochu bohémským životem, nevyhýbal se ani kouření viržinek a pití piva.

Bezděkův život změnil příjezd tří ruských studentek, které studovaly v Curychu ženské lékařství a ve Vídni si chtěly rozšířit své vzdělání. V rakousko-uherské monarchii v té době ženy ještě studovat nemohly. Mezi nimi byla i Varvara Dimitrijevná Rudněvová. Bezděk se ochotně ujal průvodcovské role, ale brzy zjistil, že dívky mají nad ním intelektuální převahu. Vedly dlouhé politické debaty a byly plné revolučních myšlenek o svobodě, o morálce, o práci pro společnost, ale i o životosprávě. Bezděka velmi ovlivnily. Brzy při jednom z jejich prvních setkání se Varvara zeptala Bezděka: „Hugo, v čem vy vidíte smysl života?“ A to ho trochu šokovalo. Zanedlouho se mezi nimi vyvinul úzký vztah, v té době ještě platonický.

Bezděk dokončil studium a promoval v roce 1898, Varvara odjela dokončit studium medicíny do Curychu a Bezděk nastoupil jako lékař k rakouskému válečnému námořnictvu. Flotila měla svou základnu v Pulji.

U námořnictva strávil pět let a zážitky u moře měly velký vliv na jeho pozdější literární práci. Na lodích se

přátelil hlavně s českými i jinými slovanskými důstojníky, ale i s prostými, často pologramotnými dalmatskými námořníky. Snažil se je učit číst a psát a zřídil pro ně v podpalubí i školní třídu. To se nesetkalo s přílišným nadšením u některých jeho velitelů.

Na lodi Panther doprovázené lodí Leopard se zúčastnil plavby císařské oficiální výpravy do Maroka, která navštívila mladého sultána Muleje Azize. Své zážitky zpracoval Bezděk mnohem později ve dvou knížkách. Jsou to povídky *Dojmy od moře* (1912) a cestopis *Cesta do Maroka, zápisky lodního lékaře* (1925).

Varvara Rudněvová se stala mezitím dětskou a ženskou lékařkou a pracovala ve své rodné Tule. Jako přesvědčená pacifistka nebyla nadšena jeho vojenskou námořnickou kariérou, a když měl být Panther vyslán k potlačení povstání v Číně, přesvědčila svého přítele, aby ukončil svou službu.

Bezděk rezignoval v roce 1903 na důstojnickou hodnost u námořnictva a odešel do civilu.

Nastoupil jako sekundární lékař v brněnské zemské nemocnici. V té době vyšly jeho první knížky. Povídková sbírka *Drobné příběhy* (1904) a *Emilčin krok do života* (1905), kde líčí s velkým psychologickým porozuměním pocity děvčátka ještě v předškolním věku hospitalizovaného v nemocnici na spalovém oddělení.

V roce 1904 se vydal do Ruska, do Tuly, aby požádal otce své milované Varvary generálmajora Dimitrije Rudněva o ruku jeho dcery. Oženil se zde a strávil v Rusku téměř rok. Uvažoval i o tom, že by v Rusku zůstal, ale byly zde těžko řešitelné problémy s nostrifikací. Požadovali nejen přezkoušení z odborných medicínských zkoušek, ale i maturitu z ruštiny, a na to si netroufl. Své dojmy z Ruska potom uveřejňoval v Herbenových Besedách času.

V roce 1905 přijal místo praktického lékaře ve Ždánicích na Moravě, kam za ním přijela brzy i jeho žena již s jeho nejstarší dcerkou Táňou. Ve Ždánicích pobýli manželé dva roky. Byli prvním manželským lékařským párem v českých zemích. Kromě lékařské praxe se věnovali i spolkovému životu. Bezděk zde založil čtenářský spolek, vypomáhal ochotnickému divadlu a pořádal osvětové přednášky. To vzbudilo nejprve nechuť a potom i nenávist v místním bigotním katolickém faráři, který nesouhlasil s jeho pokrokovými názory, napadal jej z kazatelny a nakonec tak zfanatizoval některé venkovany, že jednoho večera mu zapálili dům. I když druhá polovina obce ho podporovala a vážila si ho, byla situace tak neúnosná, že manželé raději Ždánice opustili.

Po odchodu ze Ždánic vedli Bezděkoví neklidný život plný cestování a změn pracoviště. V létě pracně sehnali místo v lázních Bad Hall, to ještě šlo, ale v zimě praco-

vali buď v Moskvě na různých klinikách, v moravském Šternberku či ve známém sanatoriu dr. Jana Šimsy Vita nova v Krči u Prahy.

V roce 1914 navštívila manžele v Bad Hall Varvařina matka s nejmladší dcerou. Vypukla však světová válka, návrat do Ruska byl nemožný, a tak unikly všem hrůzám bolševické revoluce, která postihla zbytek rodiny. Do Ruska se už nikdy nevrátily.

V těch letech se Bezděk i výrazně měnil názorově. Nastává určitý odklon od somatické medicíny, kterou si osvojil na vídeňské univerzitě, a obrací se více ke zdrojům víry a morálky. Stává se nadšeným přívržencem Tolstojova učení.

Na začátku světové války byl mobilizován a povolán do námořnictva. Jako důsledný tolstojovský pacifista odmítl důstojnickou hodnost. Vytkl si heslo: „Do války půjdeš, ale válčit nebudeš.“ Jeho protest si naštěstí pro něj nadřizené vojenské úřady vykládaly jako podivínství a nechaly ho sloužit na lazaretní lodi, která byla po celou dobu války uvázána u mola v Pulje. Ke konci války byl poslán s transportem istrijských uprchlíků do tábora u Vídně a zbytek války strávil v uprchlickém táboře v Německém (nyní Havlíčkově) Brodě.

Po převratu v roce 1918 přijal nadšeně nabídku svého přítele dr. Vavro Šrobára, který se stal prvním československým ministrem pro Slovensko a poskytl

mu svou zavedenou praxi v Ružomberoku. Zde mohla rodina působit 14 let.

I v Ružomberoku se plně věnoval osvětové a spolkové činnosti. Založil zde Červený kříž, oddělení sociální péče, poradnu pro matky a kojence a zasloužil se o vybudování okresní nemocnice. V roce 1921 organizoval pomoc pro hladovějící ruské děti a několik jich vzal na nejnужnější dobu i k sobě do rodiny. Pořádal četné eubiotické a protialkoholní přednášky, zvláště propagoval vegetariánskou stravu. Do Ružomberka za ním jezdili četní přátelé, hlavně Tolstojovci, doktor Makovický se svou ženou Matrjonou Konstantinovnou z Jasné Poljany, který byl osobní lékař zesnulého L. N. Tolstoj, MUDr. Albert Škarvan, spisovatel MUDr. Ivan Hálek, syn Vítězslava Hálek, Alois Mrštík a poslední Tolstojův tajemník F. Bulgakov.

Bezděk zde pokračoval ve svém literárním díle. V roce 1921 vydal sbírku úvah *Do nového života* a 1923 výše zmíněný cestopis *Cesta do Maroka*, dále povídky *Děti a jejich milí přátelé* (1927), byl spoluautorem spisu *Vegetarismus pro a proti* (1928) a především zde napsal své stěžejní dílo *Etikoterapie – léčení mravností* s podtitulem *Záhada života a smrti* (1931). Název Etikoterapie mu navrhl MUDr. ing. Julius Hanausek. Po vydání knihy pozval Bezděka pan prezident T. G. Masaryk do Lán.

Autor ve své knize vyjadřuje své životní krédo: „Náš zdravotní stav závisí na vzájemném poměru, v jakém se nalézají nesmrtelný duch a jeho pomíjivé tělo. Ideální stav nastane tehdy, když duch jako opravdový vůdce a udržovatel bude skutečným vládcem a vůdcem těla, které bude ve všem poslušné. Takový člověk bude zdrav.“

Autor vychází z Ježíšova výroku „Tvá víra tě zachránila, jdi v pokoji.“ Je třeba věřit a chtít se uzdravit, a tak lékaři pomáhat v jeho léčebném postupu.

Začátkem třicátých let se na Slovensku značně rozšířilo nacionalistické klerikální hnutí, které bylo blízké fašismu. Vedl je slovenský farář a poslanec Andrej Hlinka, který měl hlavní sídlo právě v Ružomberoku. Bezděk se s ním dostával do názorových neshod. Na protest proti akcím místních luďáků ostentativně vystoupil z katolické církve a přestoupil k pravoslaví. Tím se jeho pozice v tomto městě stala neudržitelná.

Odešel roku 1932 a usadil se v Praze. V Trojické ulici na Novém Městě si zřídil ordinaci praktického lékaře, kterou spojil s protialkoholní a eubiotickou bezplatnou poradnou. Zde se plně věnoval své etikoterapii. Značně se věnoval právě protialkoholním aktivitám a později byl s jinými představiteli hnutí pozván k prezidentu dr. Edvardu Benešovi.

Také pokračuje v literární práci. Z beletrie jsou to *Cesta za štěstím* (1934) a *Mirečkovo neštěstí* (1942),

ze zdravotně-výchovné oblasti *Děti a pohlavní život* (1932), *Poměr člověka k životu a práci* (1933) a *O pohlavním životě* (1934).

V roce 1940 zakoupili Bezděkovi domek v Senohrabech, kam se rodina přestěhovala, ale Bezděk zachoval stále v Praze svou praxi i poradnu. Přišel konec války, osvobození, radost mu však zkalila smrt jeho milované ženy Varvary.

Po nástupu komunismu v roce 1948 byly zrušeny soukromé ordinace, a tak se Bezděk trvale odstěhoval do Senohrab. Zde psal druhý díl své *Etikotherapie*, ta ale neměla za současných politických poměrů šanci vyjít.

Pracoval dále jako lékař na středisku v Říčanech a do důchodu odešel v 83 letech 31. 1. 1956. Zemřel tři týdny nato uprostřed své rodiny a je pohřben na senohrabském hřbitově, na hrobě má pravoslavný kříž.

Jeho *Etikotherapie* vyšla v roce 1985 ve čtvrtém vydání, předchozí z roku 1947 bylo zcela vyprodané. V roce 2000 vyšel konečně její druhý díl s podtitulem *Léčení duše a těla*. Jeho kniha *O podstatě zla a boji se zlem* je dosud v rukopise.

Závěrem uvádím dvě recenze jeho díla:

„U Bezděka je pozoruhodná vyrovnanost mezi jeho vnitřními mravními postoji a mravností, kterou teoreticky proklamuje ve své *Etikoterapii* a institucionalizuje ve své etické poradně. V tomto kontextu vyznívají

přesvědčivě i jeho antialkoholní snahy a vegetariánství. Z jeho ústředního díla *Etikoterapie – léčení mravností*, jež vyšlo ve třech vydáních, vyšel jen první díl, další zůstal v rukopisu. První část prvního dílu je věnována vlastní etikoterapii, druhá část thanatologii, v jejímž uvedení u nás má Bezděk prvenství. Jeho filozofická hlediska koření v platonismu, jenž je ovlivněn theozofií a upřímnou religiozitou. Z tohoto názoru pak vyplývají i jeho psychoterapeutická stanoviska.“ (Vladimír Boecký: Počátky české psychoterapie, 1987.)

A druhý referát je od profesora MUDr. Jana Pfeiffera: „Není mnoho českých autorů, kteří by se dožili trojího vydání své knihy. Etikoterapii se této pocty dostalo. Vyšla již v roce 1931 a byla ihned rozebrána, takže již v r. 1932 vychází podruhé. V Curychu pak vychází německý překlad v r. 1935 a konečně v r. 1947 se objevuje třetí české vydání...”

Etikoterapie je učebnice filozofie medicíny, kterou by měl prostudovat každý moderní lékař. Je psána z pohledu, ke kterému se dnes blížíme mnohem více než za života autora, a tím větší obdiv zasluhuje jeho anticipace vývoje. Přicházejí k nám nyní mnohé léčebné metody, původem tkvící ve východních kulturách, které také usilují o uplatnění různých forem duchovních sil v terapii, bohužel často jde o pouhé šarlatánství. Bezděkova práce se opírá o velice seriózní